

Inventering av stora rovdjur

Västernorrlands län 2014-2015

Omslagsbild: Lodjursspår, fotograf Gunnar Ledström
Författare: Gunnar Ledström

Länsstyrelsen Västernorrlands publikationsserie
Rapport nr 2015:12
ISSN 1403-624X
Tryck: Länsstyrelsen Västernorrland

Denna rapport går att få i alternativt format.

2015-10-27

Dnr 502-7893-15

Förord

Rapporten omfattar det slutliga resultat från vinterns inventeringar av lodjur, järv, varg, björn och kungsörn. Inventeringarna har genomförts enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2007:10) samt de av naturvårdsverket lämnade instruktionerna för inventering.

Rapportsystemet *"Skandobs"* har genererat sammanlagt 160 rapporter från allmänheten om observationer av stora rovdjur och deras spår under perioden 1 november 2014 till 27 oktober 2015. Det är en ökning jämfört med föregående period när 106 rapporter inkom genom Skandobs.

Inventeringen ska ingå i länsstyrelsernas regionala förvaltningsansvar för rovdjuren och även vara en del i arbetet med att förhindra faunakriminalitet. Inventeringsresultaten ska utgöra underlag:

- för uppföljning av mål för rovdjursstammarnas status och utveckling
- vid uppföljning av effekterna av vidtagna skadeförebyggande åtgärder
- vid planering av framtida skadeförebyggande åtgärder
- vid beslut om jakt efter stora rovdjur

I renskötseområdet utgör inventeringsresultaten underlag:

- för Sametinget vid beslut om fördelning av ersättning för rovdjursförekomst i samebyarna, enligt sametingets föreskrifter
- för Sametinget vid beslut om skadeförebyggande åtgärder för att förhindra skador av rovdjur på ren, enligt Sametingets föreskrifter

Irene Hedlund
Enhetschef

Gunnar Ledström
Rovdjurskonsulent

Innehållsförteckning

1.	Inventering av lodjur.....	6
2.	Inventering av järv	9
3.	Inventering av varg.....	10
4.	Inventering av kungsörn	12
5.	Inventering av björn	13
6.	Ersättning till samebyarna för rovdjursförekomst	14

Bilagor:

- 1) Sändlista
- 2) Sametingets blankett för redovisning av rovdjursförekomst

1. Inventering av lodjur

Länsstyrelsen har genomfört en rullande områdesinventering som täckt de norra delarna av länet. I den mellersta delen av länet har snoking används på grund av de mycket bristfälliga snöförhållandena. Fältpersonalen har trots unikt dåliga spårförhållandena sökt efter spår där det varit möjligt. I länets södra delar har det endast förekommit kvalitetssäkring av vissa observationer när så har varit möjligt. Områden där myndigheten haft indikation om förekomst av loföryngring (honor med ungar) har prioriterats samt även andra delar av länet där lodjur normalt förekommer.

I de norra och västra delarna av länet har inventeringsarbetet skett i samarbete med berörda samebyar. Inventeringen har även haft syftet att kartlägga förekomst av såväl vargar som järvar. Rapporterade lospår som inkommit från första snön fram till den sista februari har kvalitetssäkrats av länsstyrelsens fältpersonal när det varit möjligt att följa spår. Spårförhållandena var endast acceptabla när de nordvästra delarna av länet inventerades. I övrigt var situationen mycket svår. Loinventeringen kunde pågå från mitten av januari fram till mitten av februari med undantag för enstaka dagar i samband med snöfall. Under den senare delen av februari kunde endast enstaka insatser genomföras. Länsstyrelsen konstaterar att en helt länstäckande inventering inte kunde genomföras på grund av att väder- och snöförhållandena försämrades från mitten av inventeringsperioden.

Fig 1) Antal loföryngringar (honor med ungar) i länet. Sammanlagt 17 loföryngringar dokumenterades i länet denna vinter. Av dessa delas en med Jämtlands län (nr 2) och två med Gävleborgs län (nr 16, 17). Se nedanstående karta, fig 2. Ytterligare en loföryngring (nr 18) delas med Västerbottens län, se särskilt fig 4. Under 2014 hittades 18 olika föryngringar varav fyra delades med angränsande län. Grön linje visar förvaltningsmål och röd linje visar miniminivå i nedanstående diagram.

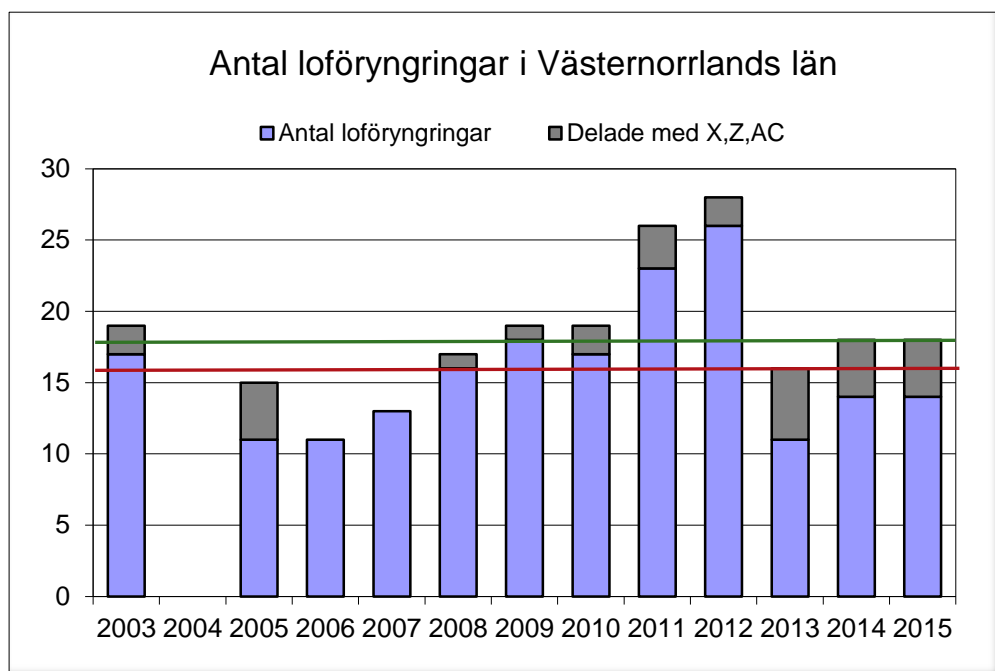

Fig 2) Loföryngringar i länet vintern 2014-15 samt deras löpnummer (1-18). Motsvarande numrering återfinns på nedanstående tabell. Karta från Rovbase.

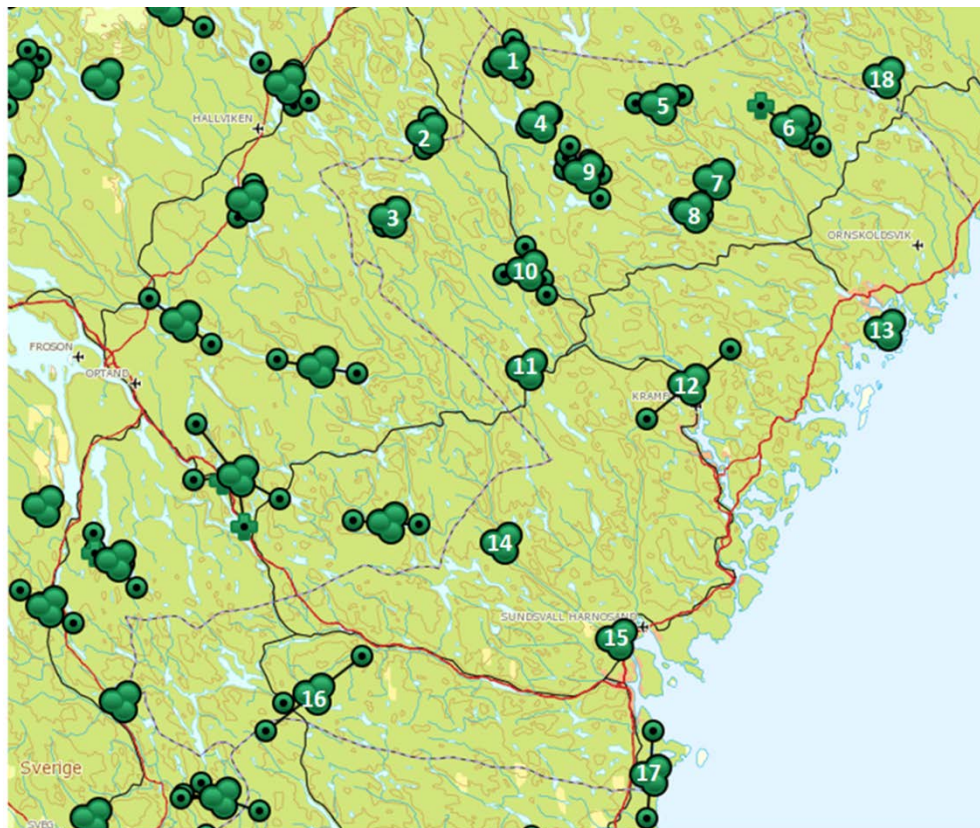

Fig 3) Tabell över de grupperade loföryngringarna i länet.

GrupperingsID	Löpnummer mot karta	Grupperingsnamn
C-2015-001	2	Silsjönäs
C-2015-0120	11	Husnäs
C-2015-0121	10	Tängsta
C-2015-0122	1	Kärmsjöhöjden
C-2015-0123	4	Kullberg
C-2015-0124	9	Överå
C-2015-0125	5	Solberg
C-2015-0126	7	Åskaberget
C-2015-0127	8	Skalmsjö
C-2015-0128	6	Nyliden
C-2015-0142	13	Gullvik
C-2015-0170	3	Ramselevallen
C-2015-0171	12	Undrom
C-2015-0172	14	Sillre
C-2015-0174	15	Timrå
C-2015-0180	17	Årskogen
C-2015-0266	16	Östavall
C-2015-0154	18	Lortjärn AC-län

Fig 4) En loföryngring som spårats i Västerbottens län, nära gränsen till Västernorrland delas med Västerbotten, Lorttjärn C-2015-0154. Enligt Naturvårdsverkets anvisningar ska en föryngring delas med angränsande län enligt vissa kriterier. I detta fall dras en cirkel med radien 13 km runt centrumkoordinaten för föryngringen. Om mer än 25 procent av cirkelns yta hamnar i det angränsande länet så ska föryngringen delas 50/50. Detta påverkar endast fördelningen mellan länen.

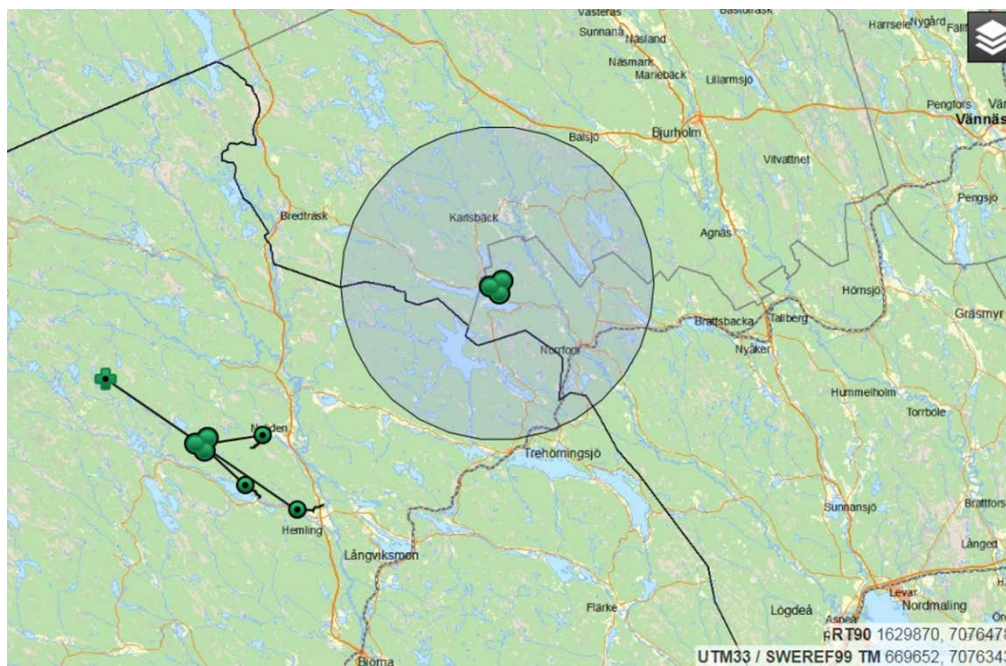

Fig 5) Samtliga kvalitetssäkrade observationer av lodjur vintern 2014-15.

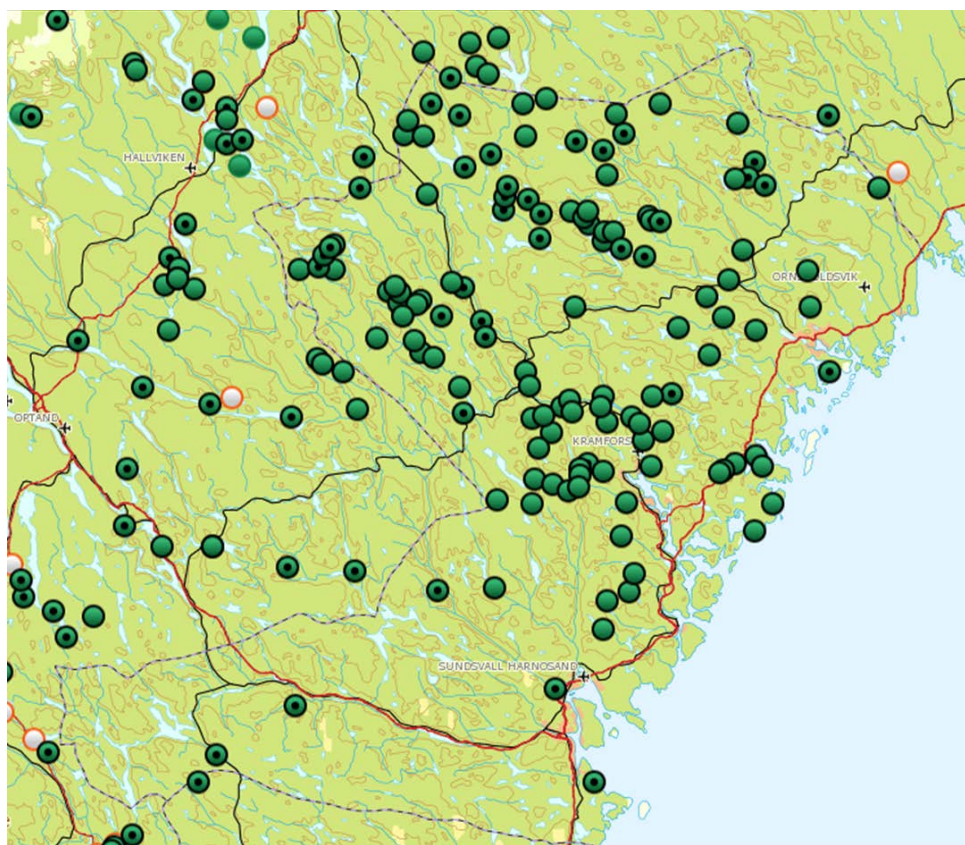
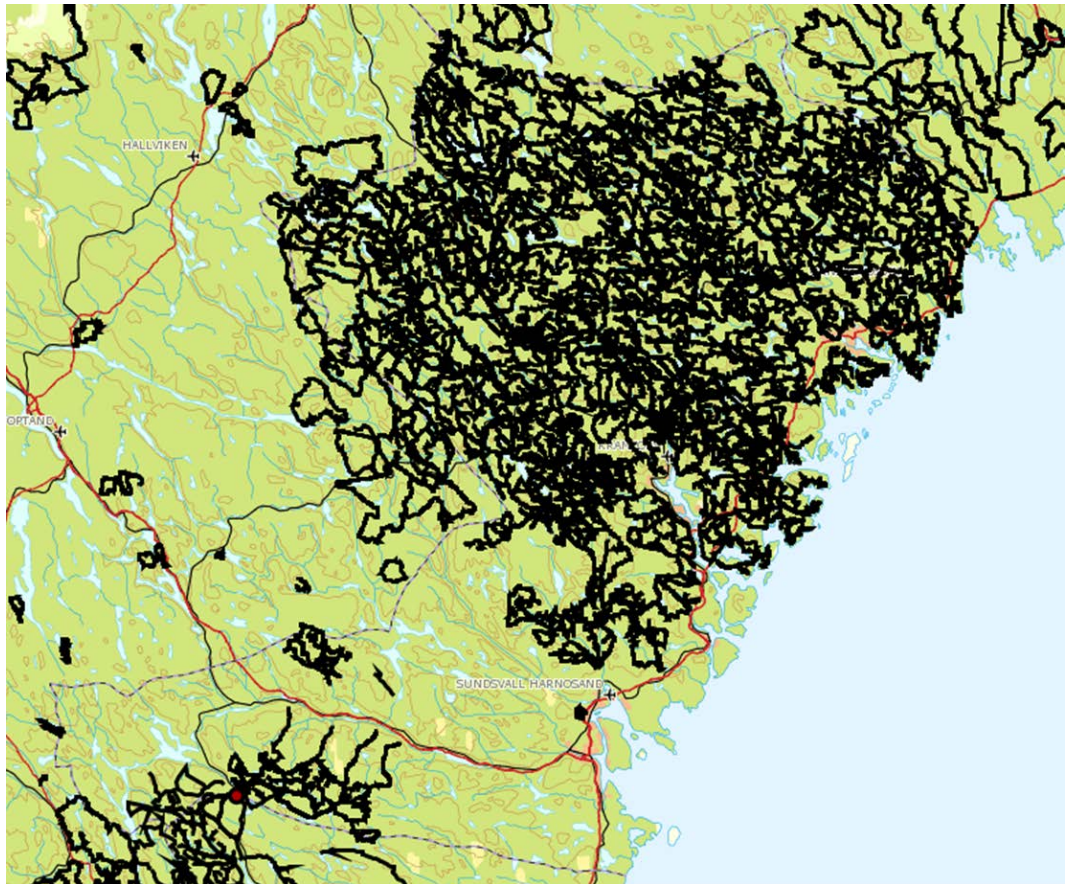

Fig 6) På nedanstående karta framgår inventerad areal genom de GPS-spår som redovisats av inventeringspersonalen i databasen Rovbase. Spåren görs av inventerarens GPS när denne rör sig i terräng eller efter vägar.

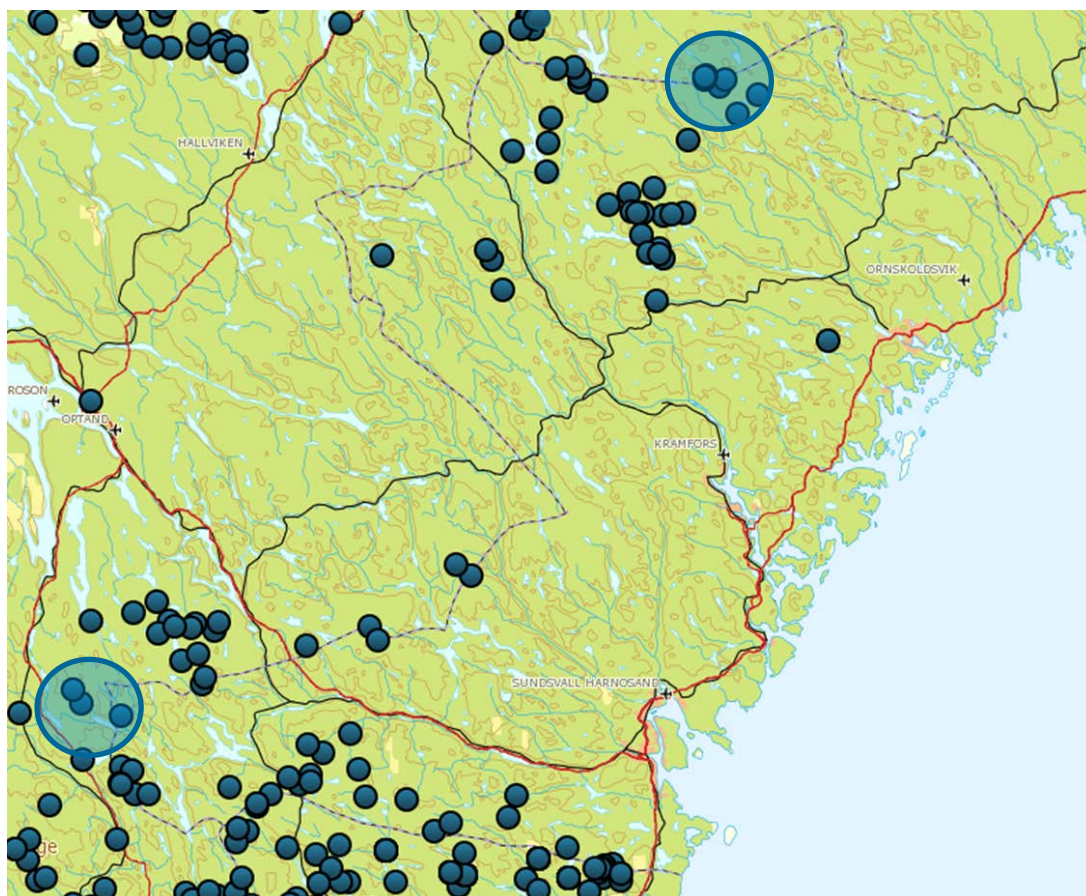

2. Inventering av järv

Inventeringen efter lodjur har även syftet att fånga upp förekomst av järv. I Ångermanland deltar Naturskyddsföreningen i järvinventeringen på uppdrag av länsstyrelsen. Svenska Rovdjursföreningen har motsvarande uppdrag i Medelpad. Deras insats består i huvudsak av att söka spillning eller annat material för DNA-analys genom spårning av järvar.

Särskilda insatser har genomförts inom de områden där järvar förekommer. Inom renskötselområdet har länsstyrelsens fältpersonal i samarbete med samebyarna kartlagt järvförekomsten och sökt efter lyor. En föryngring har dokumenterats av länsstyrelsen på gränsen mellan Västernorrland och Västerbotten. Ytterligare en föryngring som berör länet finns i Jämtlands län. Den är dokumenterad inom 5 km från länsgränsen och ska därmed delas mellan länen.

Fig 7) Av nedanstående karta framgår var järvar spårats i länet och var järvföryngring dokumenterats (blå ring). Karta Rovbase.

3. Inventering av varg

Vargar inventeras från första snön fram till sista mars. Särskilda insatser görs i områden där observationer gjorts av vargar eller vargspår samt i områden där det tidigare förekommit stationära individer. Dokumenterade observationer framgår av nedanstående karta samt genom DNA separerade individer (nr 1-4).

Nr 1) I länets sydvästra del, Haverö i Ånge kommun, har ett revirmarkerande vargpar spårats där hanvargen visat sig vara den gamla "Galvenhannen" (M09-03) som invandrat från den finsk/ryska populationen. Paret har minst fyra valpar och rör sig i huvudsak i Jämtland och Gävleborg. Reviret kallas idag Prästskogen/Haverö.

Nr 2) I det gamla "Naggenreviret" spårades en varg vid ett tillfälle. Inventeringspersonal har inte kunnat dokumentera fler spår under vintern. Troligen samma varg som uppehöll sig i området under föregående vinter och som även spårats söder om länsgränsen.

Nr 3, 4) Två vargar som kom in i länet från Jämtland spårades den 1 april. Båda gick i östlig riktning och, i vart fall den ena individen, svängde söderut in i Gävleborgs län.

Nr 5) Härstammar från Jangenreviret i Värmland och är av hankön. Beteckning G50-13. Samma individ uppehöll sig i området föregående vinter. Vår bedömning är att samma varg står för samtliga observationer, inringade, på nedanstående karta.

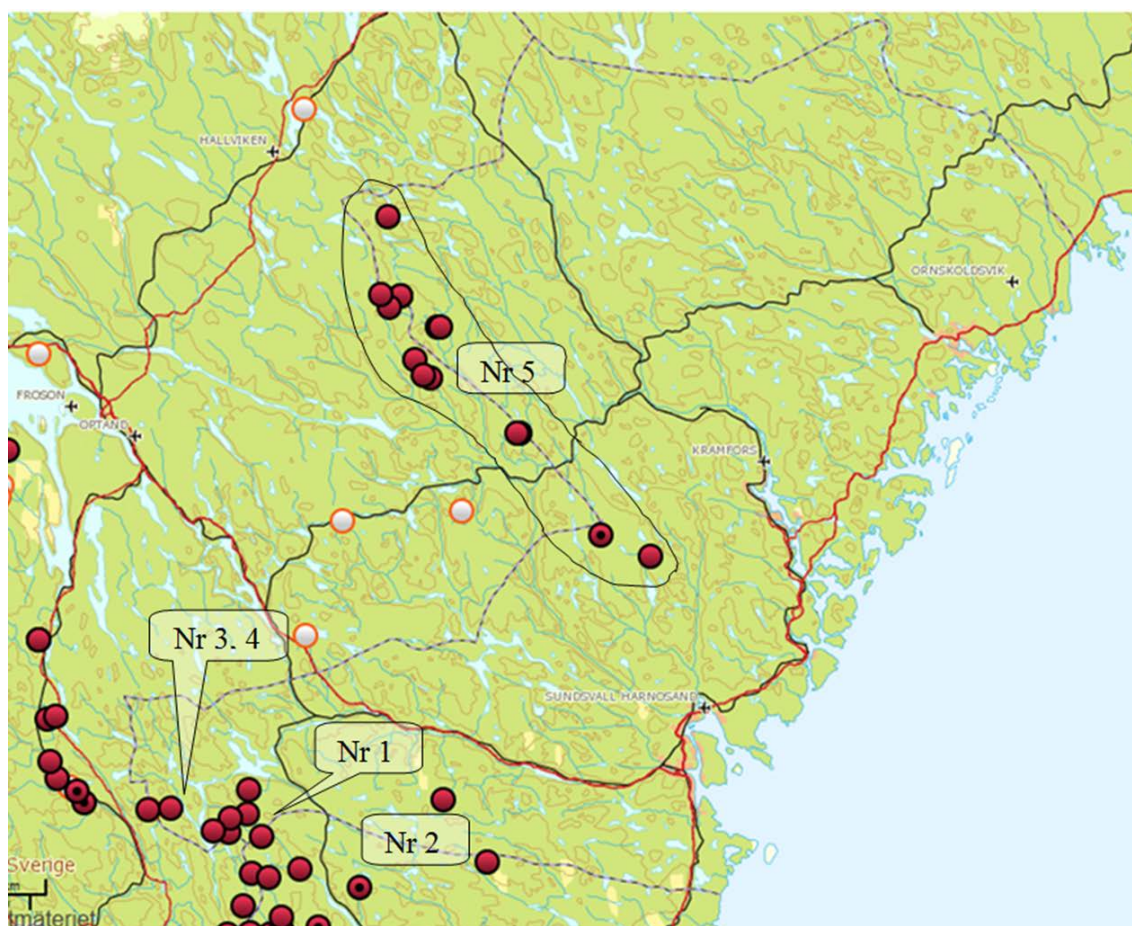

Fig 8) Dokumenterade vargar under vintern 2014-15.

4. Inventering av kungsörn

Kungsörnen hade ett rätt bra häckningsår i Västernorrland 2015. I länet konstaterades 19 häckningar med 19 ungar det vill säga bara en unge per kull. Februari och framförallt mars var vädermässigt fantastiskt bra för inventering och samtliga 63 besatta revir kunde studeras. Födötillgången var bra med rätt god tillgång på både gnagare och skogsfågel.

Efter det fina vädret i mars kom en lång period med dåligt väder. Hela april, maj och juni var blåsigt, kallt och regnigt. Detta gjorde med stor sannolikhet att det bara blev bara en unge per kull. Troligen klarade inte de vuxna fåglarna i paren av att jaga tillräckligt mycket föda så att båda ungarna i kullen kunde överleva.

Regn och kyla är sannolik orsak till att den svagare ungen strök med. I fyra revir blev ruvningen med säkerhet avbruten men det kan ha varit flera revir som misslyckades på grund av den kalla och blöta våren och försommaren.

År	Revir	Lyckade häckningar	Antal ungar	Misslyckade häckningar
2004	46	14	18	3
2005	46	10	12	7
2006	48	1	2	16
2007	49	14	18	3
2008	52	17	21	2
2009	47	3	3	5
2010	50	6	9	3
2011	53	15	22	9
2012	54	9	10	1
2013	50	4	4	1
2014	57	13	15	4
2015	63	19	19	4

Fig 9) Resultat av kungsörnsinventering 2004-2015.

5. Inventering av björn

Under hösten 2015 sker insamling av björnspillning för DNA-analys. Sist länets björnstim inventerades med hjälp av DNA var 2004. Resultatet av höstens insamling beräknas klart till våren 2016.

Björnstammens utveckling följs årligen med hjälp av "björnobs". Under den första veckan älgjakt bedrivs av jaktlagen samlas observationer av bland annat björnar in systematiskt. Resultatet blir en indikator på hur björnstimmen förändras över tid.

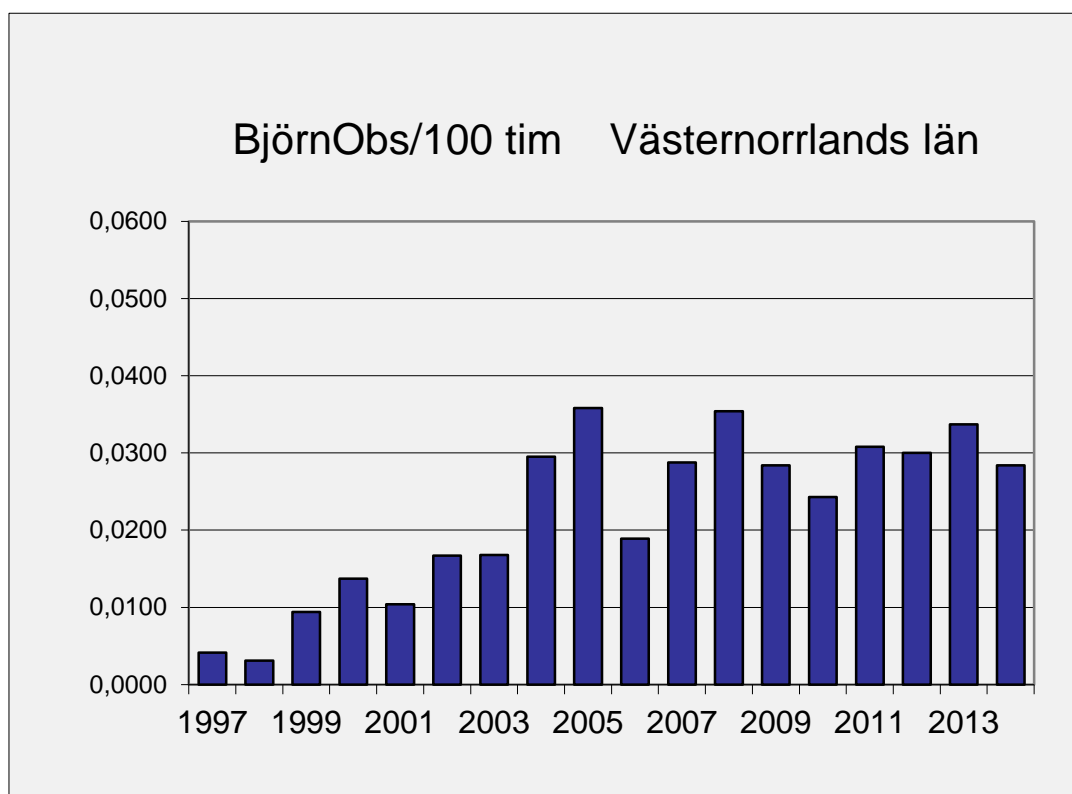

Fig 10) Resultat av björnobsinventeringen perioden 1997-2014.

6. Ersättning till samebyarna för rovdjursförekomst

Vid möte i Junsele den 25 maj fick rovdjurssamordnare i berörda samebyar möjlighet att lämna synpunkter på inventeringen och på hur rovdjursförekomsten bör fördelas ur ersättningssynpunkt. Vid mötet deltog från Vilhelmina södra sameby, Nils Johan Blind, från Vilhelmina norra, Martin Fjällström, från Voernese sameby, Thomas Kroik-Kristoffersson, från Ohredahke sameby, Sture Åhrén och från Jijnjevaerie sameby, Antaris Persson. Thomas Bergqvist, Jovnevaerie sameby och Per Nilsson, Njaarke sameby hade meddelat förhinder.

Den järvföryngring som delas med Jämtlands län föranleder ingen förändring ur ersättningssynpunkt mot den tidigare lämnade preliminära rapporten. Föryngringen finns tidigare redovisad av Jämtlands län.

BILAGA 1

SÄNDLISTA

Sametinget
Bergmästargatan 6
981 33 KIRUNA

Naturvårdsverket
106 48 STOCKHOLM

Viltskadecenter
Grimsö Forskningsstation
730 91 RIDDARHYTTAN

Thomas Kroik Kristoffersson
Voernese sameby
Box 54
917 04 BORGAFJÄLL

Sture Åhrén
Ohredahke sameby
Svedjevägen 2
880 50 BACKE

Antaris Persson
Jijnjevaerie sameby
Vinklumpsvägen 4959
830 67 VALSJÖBYN

Nils Johan Blind
Vilhelmina södra sameby
Skidspåret 4
912 33 VILHELMINA

Martin Fjällström
Vilhelmina norra sameby
Kittelfjäll 148
910 94 DIKANÄS

Nicklas Johansson
Tossåsens sameby
Glen 4
840 30 ÅSARNA

Thomas Bergkvist
Jovnevaerie sameby
Jensmässholmen 160
830 51 OFFERDAL

Per Nilsson
Njaarke sameby
Rise 3642
830 51 OFFERDAL

Jägareförbundet Mitt Norrland
Övergård 213
881 93 SOLLEFTEÅ

Svenska Rovdjursföreningen
Roger Jonsson
Hullsjövägen 10
860 13 STÖDE

Naturskyddsföreningen
Maria Danvind
Björkäbruk 171
881 95 Undrom

E-mail till:

Länsstyrelsen i Norrbottens län

Länsstyrelsen i Västerbottens län

Länsstyrelsen i Jämtlands län

Länsstyrelsen i Gävleborgs län

BILAGA 2

Resultat av rovdjursinventering i Västernorrlands län 2014-15.**Föryngring och förekomst av järv, lo, varg och björn för respektive sameby.**

För varje föryngring av lo finns en hänvisning till ett löpnummer som återfinns i bifogad tabell uttagen ur Rovbase. Loföryngringarna i kartan som finns i den preliminära rapporten har samma numrering.

Av kartan med observationer av varg i preliminära rapporten framgår vargobservationernas löpnummer. Nedanstående individnummer framgår av textavsnittet gällande varg.

Vilhelmina norra sameby

JÄRV				LODJUR		
Föryngring		Förekomst		Föryngring	Förekomst	
Säker	Sannolik	Regelbunden	Tillfällig		Regelbunden	Tillfällig
X				1,5		

Rovbase-id: J403180 Kalvbäcken

Individnr: 6. Nr 13 delad med Vilhelmina södra (50%)

Delad med Västerbottens län (50%)

Se redovisning av Lst Västerbotten

VARG				BJÖRN		
Föryngring		Förekomst		Föryngring	Förekomst	
Säker		Regelbunden	Tillfällig			
					X	

Individnr:

Vilhelmina södra sameby

JÄRV				LODJUR		
Föryngring		Förekomst		Föryngring	Förekomst	
Säker	Sannolik	Regelbunden	Tillfällig		Regelbunden	Tillfällig
X				5		

Rovbase-id: J403180 Kalvbäcken

Individnr: 5, 7, 8, och 9. Nr 4 delas (50%) med

Delad med Västerbottens län (50%)

Voernese. Nr 13 delas med Vilhelmina norra (50%)

Se redovisning av Lst Västerbotten

VARG				BJÖRN		
Föryngring		Förekomst		Föryngring	Förekomst	
Säker		Regelbunden	Tillfällig			
					X	

Individnr:

Voernese sameby

JÄRV				LODJUR		
Föryngring		Förekomst		Föryngring	Förekomst	
Säker	Sannolik	Regelbunden	Tillfällig		Regelbunden	Tillfällig
		X		3		

Individnr: 1 och 12. Nr 4 delas (50%) med Vilhelmina s:a. Nr 10 delas med Ohredahke (50%).

VARG				BJÖRN		
Föryngring		Förekomst		Föryngring	Förekomst	
Säker		Regelbunden	Tillfällig			
					X	

Individ:

Ohredahke sameby

JÄRV				LODJUR		
Föryngring		Förekomst		Föryngring	Förekomst	
Säker	Sannolik	Regelbunden	Tillfällig		Regelbunden	Tillfällig
		X		4,33		

Individnr:

Individnr: 2, 11 och 15. Nr 3 delas med Jijnjevaerie och Raedtievaerie (33%). Nr 10 delas med Voernese och nr 14 delas med Jijnjevaerie (båda 50%)

VARG				BJÖRN		
Föryngring		Förekomst		Föryngring	Förekomst	
Säker		Regelbunden	Tillfällig			
		0,25			X	

Individ: Varg nr G50-13 delas med Z-län (nr 5 på karta i rapporten)

Ur ersättningssynpunkt delning med Jijnjevaerie sameby (50%)

Jijnjevaerie sameby

JÄRV				LODJUR		
Föryngring		Förekomst		Föryngring	Förekomst	
Säker	Sannolik	Regelbunden	Tillfällig		Regelbunden	Tillfällig
		X		1,33		

Individnr:

Individnr: 3 delas med Ohredahke och Raedtievaerie samebyar (33%). Nr 14 delas med Ohredahke (50%) och nr 16 delas med Jovnevaerie sameby (50%)

VARG				BJÖRN		
Föryngring		Förekomst		Föryngring	Förekomst	
Säker		Regelbunden	Tillfällig			
		0,25			X	

Individ: Varg nr G50-13 delas med Z-län (nr 5 på karta i rapporten)

Ur ersättningssynpunkt delning med Ohredahke sameby (50%)

Jovnevaerie sameby

JÄRV				LODJUR		
Föryngring		Förekomst		Föryngring	Förekomst	
Säker	Sannolik	Regelbunden	Tillfällig		Regelbunden	Tillfällig
		X		0,5		

Individnr:

Individnr: 16 delas med Jijnjevaerie (50%)

VARG				BJÖRN		
Föryngring		Förekomst		Föryngring	Förekomst	
Säker		Regelbunden	Tillfällig			
					X	

Raedtievaerie sameby

JÄRV				LODJUR		
Föryngring		Förekomst		Föryngring	Förekomst	
Säker	Sannolik	Regelbunden	Tillfällig		Regelbunden	Tillfällig
				0,33		

Individnr:

Individnr: 3 delas med Ohredahke och Jijnjevaerie samebyar (33%)

VARG				BJÖRN		
Föryngring		Förekomst		Föryngring	Förekomst	
Säker		Regelbunden	Tillfällig			
					X	

Njaarke sameby

JÄRV				LODJUR		
Föryngring		Förekomst		Föryngring	Förekomst	
Säker	Sannolik	Regelbunden	Tillfällig		Regelbunden	Tillfällig
		X				

Individnr:

Individnr:

VARG				BJÖRN		
Föryngring		Förekomst		Föryngring	Förekomst	
Säker		Regelbunden	Tillfällig			
					X	

Länsstyrelsen Västernorrland

Postadress: 871 86 Härnösand
Telefon: 0611-34 90 00
www.lansstyrelsen.se/vasternorrland